

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 463/2010-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. L. M., S., zastúpeného advokátom JUDr. E. V., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 až čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/26/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To/36/2010 a jeho uznesením z 27. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. L. M.: o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2010 doručená sťažnosť Ing. L. M., S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. E. V., B., ktorou namietal porušenie čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 až čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu

Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/26/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To/36/2010 a jeho uznesením z 27. mája 2010.

V sťažnosti poukázal na to, že vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície v S. (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením sp. zn. ORP-666/2-OVK-B2-2004 zo 16. marca 2004 ho začal stíhať ako obvineného z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona.

Sťažovateľ uviedol, že v prípravnom konaní boli viaceré úkony vykonané nezákonne, a preto sú neplatné. V tejto súvislosti poukázal na pokyn prokurátora Krajskej prokuratúry v B. z 28. septembra 2005 sp. zn. 2 Kv/108/05 podľa § 174 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku vyšetrovateľovi, podľa ktorého mal vyšetrovateľ informovať splnomocnenca poškodeného o termíne konania výsluchov svedkov a mal mu umožniť účasť na týchto výsluchoch s možnosťou klásť svedkom otázky.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v B. opätovným pokynom sp. zn. 2 Kv/108/05 zo 14. novembra 2005 podľa § 174 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku vyšetrovateľovi uložil vypočuť za prítomnosti obhajcu a splnomocnenca poškodeného konkrétnych svedkov s možnosťou klásť im otázky.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že „...vyšetrovateľ Krajského riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície B., umožnil splnomocnencovi JUDr. M. P., a jeho koncipientom účasť na vyšetrovacích úkonoch ešte aj pred tým, ako dostal na to záväzný pokyn prokurátora Krajskej prokuratúry v B. zo dňa 28. 9. 2005 a 14. 11. 2005. ...

Tým, že vyšetrovateľ Krajského riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície B. umožnil splnomocnencovi a jeho koncipientom účasť na vyšetrovacích úkonoch, na ktorých podľa citovaných zákonných ustanovení nemali právo sa zúčastniť, presiahol rozsah práv daných poškodenému a teda aj splnomocnencovi uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku. Úkony takto vykonané sú nezákonné a teda neplatné.

S poukazom na citované ustanovenia Trestného poriadku je pokyn prokurátora Krajskej prokuratúry v B. zo dňa 28. 9. 2005 a 14. 11. 2005 taktiež nezákonný a úkony vykonané na základe takéhoto pokynu sú neplatné. “.

Obhajca sťažovateľa 29. decembra 2005 podal Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet na prešetrenie pokynu sp. zn. 2 Kv/108/05 z 28. septembra 2005, ktorému generálna prokuratúra vyhovel. Na základe jej stanoviska vydal prokurátor Krajskej prokuratúry v B. 7. marca 2006 pokyn vyšetrovateľovi, podľa ktorého „v posudzovanej trestnej veci bolo na tunajšiu prokuratúru doručené písomné stanovisko Generálnej prokuratúry SR, ktorá zastáva právny názor, že extenzívny výklad ustanovení upravujúcich postavenie poškodeného v Trestnom poriadku nie je správny. Vzhľadom na uvedené zrušujem svoj pokyn zo dňa 28. 9. 2005. Výsluchy, ktorých sa zúčastnil splnomocnený zástupca poškodeného však nie je potrebné opakovať...“

Týmto pokynom prokurátor Krajskej prokuratúry v B. opäť porušil zákon, keď upravil vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania, Úrad justičnej a kriminálnej polície v B., že nie je potrebné výsluchy zopakovať. Z uvedeného pokynu však nie je zrejmé, či sa pokyn týkal aj tých vyšetrovacích úkonov, ktoré vykonal vyšetrovateľ Krajského úradu vyšetrovania, Úrad justičnej a kriminálnej polície v B. pred pokynom prokurátora Krajskej prokuratúry v B. zo dňa 28. 9. 2005.

Takto získané dôkazy sú dôkazmi získanými v rozpore s konkrétnymi ustanoveniami Trestného poriadku. Teda sú nezákonné. Na dôkazy získané nezákonným spôsobom sa neprihliada. “.

Napriek týmto procesným nedostatkom prokurátor Krajskej prokuratúry v B. podal 28. marca 2006 na sťažovateľa okresnému súdu obžalobu.

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že sudkyňa okresného súdu na verejnom zasadnutí 25. mája 2006 nariadila hlavné pojednávanie napriek tomu, že jeho obhajca namietal porušenie zákona spočívajúce v nezákonnom postupe vyšetrovateľa a prokurátora v prípravnom konaní. Tým, že sudkyňa okresného súdu obžalobu prijala, podľa sťažovateľa porušila § 243 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého mala obžalobu predbežne

prejednať. Sťažovateľ sa domnieva, že okresný súd mal postupom podľa § 243 ods. 2 a § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku obžalobu odmietnuť a vec vrátiť prokurátorovi z dôvodu závažných procesných chýb. Tým, že sa senát okresného súdu dôsledne neriadil príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Sťažovateľ uvádza, že proti rozsudku okresného súdu „...podal dňa 28. 1. 2010 odvolanie. V tomto som poukázal na konkrétne dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní (sú v prospech obžalovaného), ale v rozsudku sú nevyhodnotené. Poukázal som aj na procesné vady z prípravného konania s tým, že tieto nie je možné odstrániť na hlavnom pojednávaní výsluchom svedkov, preto lebo existujú, v spise sú založené a sudkyňa v rozsudku sa na niektoré odvolávala. Rozsudku som vytýkal nesprávne právne posúdenie skutku, vzhľadom na uznanú kvalifikáciu skutku v súvislosti s poukázaním na výšku škody tak, ako bola v rozpore s dôkazmi v rozsudku ustálená. Poukázal som na to, že boli porušené ústavné práva obžalovaného v prípravnom konaní, a že na nezákonnosti nie je možné založiť zákonnosť.

Krajský súd v Bratislave konajúci pod č. k. 2 To 36/2010, na verejnom zasadnutí konanom dňa 27. 5. 2010 zamietol odvolanie obžalovaného. Urobil tak aj napriek tomu, že, sa v potrebnom rozsahu nevysporiadal z hmotnoprávnymi ako aj procesnými nedostatkami ktorými trestné konanie trpelo už v prípravnom konaní. Na tieto nedostatky v dostatočnom rozsahu podloženom konkrétnymi dôkazmi odsúdený poukázal v odvolaní.“

Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd sa dôsledne neriadil § 317 ods. 1 v spojení s § 371 ods. 1 Trestného poriadku, navyše okresný súd aj krajský súd svoje rozhodnutia dostatočne neodôvodnili v súlade s požiadavkami čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V ďalšej časti svojej sťažnosti sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu bola porušená zásada bezprostrednosti trestného konania podľa § 2 ods. 19 Trestného poriadku.

„Na hlavnom pojednávaní konanom na Okresnom súde Bratislava II. dňa 8. 10. 2009 o 9.00 hod. predsedníčka senátu oboznámila prítomných s tým, že musí prísť k zmene senátu z dôvodu vážneho onkologického ochorenia prísediacej H. L. ... Vzhľadom k tomu, že

sa hlavné pojednávanie na výslovnú písomnú žiadosť obžalovaného Ing. L. M. konalo v jeho neprítomnosti, predsedníčka senátu pojednávanie prerušila s tým, že obhajca má telefonicky zistiť a súdu tlmočiť stanovisko obžalovaného. Obžalovaný Ing. L. M. dal telefonický súhlas, ktorý obhajca súdu tlmočil. ...

Obžalovaný Ing. L. M. písomný súhlas odmietol dať. Odôvodnil mi to tým, že v prípade opätovne vykonávaného dokazovania, možno bude súd rešpektovať jeho základné právo na spravodlivý proces a odstráni nezákonnosť z prípravného konania. Tejto možnosti sa nechce vzdať.“

Sťažovateľ tvrdí, že „... predseda senátu je povinný obžalovaného poučiť o jeho právach a túto skutočnosť zaznamenať v zápisnici z hlavného pojednávania. To znamená, že predsedníčka senátu aj v prípade obžalovaného Ing. L. M. bola povinná tohto poučiť o jeho práve súhlasiť alebo nesúhlasiť s konaním hlavného pojednávania pri zmene zloženia senátu preto, lebo táto skutočnosť ako nová, vznikla v priebehu hlavného pojednávania a založila právo obžalovaného v zmysle ustanovenia § 277 ods. 5 Trestného poriadku.

Predseda senátu Okresného súdu Bratislava II. takto nepostupovala. Neexistuje dôkaz, z ktorého by bolo zrejmé, že predsedníčka senátu poučila obžalovaného o jeho práve dať súhlas na pokračovanie v hlavnom pojednávaní v zmenenom zložení senátu a o právnych dôsledkoch jeho rozhodnutia, či poučeniu rozumel.

Postup, ktorý realizoval Okresný súd Bratislava II. je porušením zásady, práva obžalovaného na spravodlivý proces.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Postupom Okresného súdu Bratislava II. konajúcim pod č. k. 2T/26/2006, IČS: 1206010202 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 2To 36/2010, boli porušením článku 17 ods. 2, článku 46 ods. 1 až 5 Ústavy Slovenskej republiky, a článku 5 ods. 4 a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušené základné ľudské práva a slobody odsúdeného Ing. L. M.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 až čl. 50 ústavy a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/26/2006 a jeho rozsudkom z 13. novembra 2009 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý postup a rozsudok okresného súdu, pretože ich preskúmal na základe odvolania sťažovateľa krajský súd, ktorý uznesením sp. zn. 2 To/36/2010 z 27. mája 2010 odvolanie sťažovateľa podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. V súvislosti s namietaným porušením čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 až čl. 50 ústavy a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru je preto z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu a uznesenia krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. US 133/05). Z obsahu sťažnosti sťažovateľa, ktorý sa týka postupu a uznesenia krajského súdu, vyplýva, že jej podstatou je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu uvedeným v napadnutom uznesení.

V tejto súvislosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu podal na okresnom súde 23. júna 2010 dovolanie, a takto vo veci využil opravný prostriedok, ktorý mu účinne poskytuje Trestný poriadok (§ 368 a nasl.). V čase rozhodovania ústavného súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní sťažovateľa nerozhodol.

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť – s použitím sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – namietané porušenie tohto základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomoci.

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že

lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude v takýchto prípadoch považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04 alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2010